

Brüssel, 11. juuli 2023
(OR. en)

11142/1/23
REV 1

ECOFIN 667
UEM 201
SOC 493
EMPL 344
COMPET 688
ENV 767
EDUC 280
RECH 312
ENER 403
JAI 913
GENDER 144
ANTIDISCRIM 138
JEUN 182
SAN 419

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Eelmise dok nr:	11142/23
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 612 final
Teema:	NÕUKOGU SOOVITUS, milles käsitletakse Itaalia 2023. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Itaalia 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohta

Delegatsioonidele edastatakse eespool nimetatud nõukogu soovitusel eelnõu, mis põhineb komisjoni soovitusel COM(2023) 612 final ning mida on arutanud nõukogu ja Euroopa Ülemkogu.

NÕUKOGU SOOVITUS,

...

**milles käsitletakse Itaalia 2023. aasta riikliku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus
Itaalia 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohta**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrust (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta,² eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

² ELT L 306, 23.11.2011, lk 25.

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

- (1) 19. veebruaril 2021 jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241,³ millega loodi taaste- ja vastupidavusrahistu (edaspidi „rahastu“). Rahastust antakse liikmesriikidele rahalist toetust reformide ja investeeringute elluviimiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. Kooskõlas Euroopa poolaasta prioriteetidega aitab rahastu kaasa majanduslikule ja kaasavale taastumisele ning kestlike ja majanduskasvu soodustavate reformide ja investeeringute tegemisele, eelkõige rohe- ja digipööret edendavate reformide ja investeeringute tegemisele, et muuta liikmesriikide majandus vastupidavamaks. Samuti aitab see tugevdada riigi rahandust ning hoogustada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis, parandada territoriaalset ühtekuuluvust liidus ja toetada Euroopa sotsiaalõiguste samba jätkuvat rakendamist. 30. juunil 2022 ajakohastati vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 11 lõikele 2 rahastust igale liikmesriigile eraldatavat maksimaalset rahalist toetust.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahistu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

- (2) 22. novembril 2022 võttis komisjon vastu 2023. aasta kestliku majanduskasvu analüüsi, mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2023) algust. 23. märtsil 2023 kiitis Euroopa Ülemkogu heaks kestliku majanduskasvu analüüsi prioriteedid, mis on koondunud konkurentsivõimelise kestlikkuse nelja mõõtme ümber. 22. novembril 2022 võttis komisjon määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu ka 2023. aasta häiremehhanismi aruande, milles nimetati Itaaliat ühe liikmesriigina, kus võib esineda tasakaalustamatus või kus võib esineda oht selle tekkimiseks ja kelle olukorda oleks vaja põhjalikult analüüsida. 14. detsembril 2022 võttis komisjon vastu arvamuse Itaalia 2023. aasta eelarvekava kohta. 22. novembril 2022 võttis komisjon vastu ka soovitusel euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovitusel kohta ning ettepaneku 2023. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete rakendamist. Nõukogu võttis 16. mail 2023 vastu euroala majanduspoliitikat käsitleva soovitusel⁴ (edaspidi „2023. aasta euroala käsitlev soovitus“) ja 13. märtsil 2023 ühise tööhõivearuande.
- (3) Kuigi liidu riikide majandus on olnud märkimisväärselt vastupidav, avaldab geopoliitiline kontekst jätkuvalt negatiivset mõju. Kuna liit toetab kindlalt Ukrainat, keskendutakse liidu majandus- ja sotsiaalpoliitika tegevuskavas sellele, et vähendada lühiajalises perspektiivis energiašokkide negatiivset mõju nii haavatavatele leibkondadele kui ka ettevõtetele ning jätkata jõupingutusi, et viia ellu rohe- ja digipööre, toetada kestlikku ja kaasavat majanduskasvu, tagada makromajanduslik stabiilsus ja suurendada vastupidavust keskpikas perspektiivis. Samuti keskendutakse selles jõuliselt liidu konkurentsivõime ja tootlikkuse suurendamisele.

⁴ Nõukogu 16. mai 2023. aasta soovitus euroala majanduspoliitika kohta (ELT C 180, 23.5.2023, lk 1).

- (4) 1. veebruaril 2023 avaldas komisjon teatise „Rohelise kokkuleppe tööstuskava kliimaneutraalsuse ajastuks“ (edaspidi „roheline kokkuleppe tööstuskava“). Rohelise kokkuleppe tööstuskava eesmärk on edendada liidu nullnetotööstuse konkurentsivõimet ja toetada kiiret üleminekut kliimaneutraalsusele. See täiendab Euroopa roheline kokkuleppe ja kava „REPowerEU“ raames tehtavaid jõupingutusi. Sellega tahetakse samuti luua keskkond, mis aitaks paremini suurendada liidu tootmisvõimsust nullnetotehnoloogia ja toodete osas, mida on vaja liidu ambitsioonikate kliimaeesmärkide saavutamiseks, samuti tagada juurdepääs asjakohastele kriitilise tähtsusega toorainetele, sealhulgas mitmekesistades hankimist, kasutades parimal viisil liikmesriikide maavarasid ja maksimeerides toorainete ringlussevõttu. Rohelise kokkuleppe tööstuskava põhineb neljal sambal: prognoositav ja lihtsam õigusraamistik, kiirem juurdepääs rahastusele, oskuste edendamine ning avatud kaubandus tarneahelate vastupidavuse tagamiseks. Komisjon avaldas 16. märtsil 2023 ka teatise „ELi pikaajaline konkurentsivõime: pilk 2030. aasta järgsesse aega“, milles on esitatud üheksa üksteist tugevdavat tegurit koos eesmärgiga luua majanduskasvu soodustav õigusraamistik. Teatistes seatakse poliitilised prioriteedid, mille eesmärk on aktiivselt tagada struktuursed parandused, sihipärased investeeringud ja reguleerivad meetmed liidu ja selle liikmesriikide pikaajalise konkurentsivõime edendamiseks. Allpool esitatud soovitusel aitavad neid prioriteete ellu viia.

- (5) 2023. aastal jätkub majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta areng kooskõlas rahastu rakendamisega. Taaste- ja vastupidavuskavade täielik rakendamine on jätkuvalt oluline Euroopa poolaasta poliitiliste prioriteetide elluviimiseks, kuna kavades käsitletakse kõiki viimastel aastatel esitatud asjakohaseid riigipõhiseid soovitusi või märkimisväärset osa neist. 2019., 2020. ja 2022. aasta riigipõhised soovitused on jätkuvalt sama asjakohased ka taaste- ja vastupidavuskavade puhul, mis on läbi vaadatud või mida on ajakohastatud või muudetud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklitele 14, 18 ja 21.
- (6) 27. veebruaril 2023 vastu võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/435⁵ (edaspidi „REPowerEU määrus“) eesmärk on kaotada kiiresti järkjärguliselt liidu sõltuvus Venemaa fossiilkütuste impordist. See aitab tugevdada energiajulgeolekut ja mitmekesistada liidu energiavarustust ning suurendada samal ajal taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, energiasalvestusvõimsust ja energiatõhusust. REPowerEU määrus võimaldab liikmesriikidel lisada oma riiklikesse taaste- ja vastupidavuskavadesse uue REPowerEU peatüki, et rahastada olulisi reforme ja investeeringuid, mis aitavad saavutada REPowerEU eesmärke. Samuti aitavad kõnealused reformid ja investeeringud suurendada liidu nullnetotööstuse konkurentsivõimet, nagu on kirjeldatud roheline kokkuleppe tööstuskavas, ja käsitleda energiaalaseid riigipõhiseid soovitusi, mis esitati liikmesriikidele 2022. aastal ja esitatakse neile asjakohasel juhul ka 2023. aastal. REPowerEU määrusega kehtestatakse uus tagastamatu rahalise toetuse kategooria, mille kaudu saavad liikmesriigid rahastada taaste- ja vastupidavuskavade raames uusi energiaga seotud reforme ja investeeringuid.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrus (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 63, 28.2.2023, lk 1).

- (7) 8. märtsil 2023 võttis komisjon vastu teatise, milles esitatakse eelarvepoliitika suunised 2024. aastaks (edaspidi „8. märtsi 2023. aasta teatis“). Selle eesmärk on toetada liikmesriike stabiilsus- ja lähenemisprogrammide koostamisel ning seeläbi tugevdada poliitika koordineerimist. Komisjon tuletas meelde, et stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli kohaldamine lõpetatakse 2023. aasta lõpus. Komisjon kutsus üles kohaldama 2023.–2024. aastal eelarvepoliitikat, mis tagab võla jätkusuutlikkuse keskpikas perspektiivis ja suurendab kestlikul viisil potentsiaalset majanduskasvu, ning kutsus liikmesriike üles määrama oma 2023. aasta stabiilsus- ja lähenemisprogrammides kindlaks, kuidas eelarvekavadega tagatakse keskpikas perspektiivis eelarvepuudujäägi aluslepingus sätestatud kontrollväärtuse 3 % sisemajanduse koguproduktist (edaspidi „SKP“) järgimine ning võla usutav ja pidev vähendamine või selle hoidmine usaldusväärsel tasemel. Komisjon kutsus samuti liikmesriike üles kaotama järk-järgult riiklikud eelarvemeetmed, mis on kehtestatud leibkondade ja ettevõtete kaitsmiseks energiahinnašoki eest, ja alustama kõige vähem suunatud meetmetest. Komisjon märkis, et kui uue energiahinnasurve tõttu on vaja toetusmeetmeid pikendada, peaksid liikmesriikide sellised meetmed olema paremini suunatud haavatavatele leibkondadele ja ettevõtetele. Komisjon teatas, et eelarvesoovitused tuleks kvantifitseerida ja diferentseerida. Lisaks, nagu on kavandatud komisjoni 9. novembri 2022. aasta teatises ELi majandusjuhtimise raamistiku reformimise suuniste kohta, sõnastatakse eelarvesoovitused esmaste netokulude põhjal. Komisjon soovitas, et kõik liikmesriigid jätkavad riiklikult rahastatavaid investeeringuid ning tagavad rahastu ning muude liidu vahendite tõhusa kasutamise, eelkõige seoses rohe- ja digipöördega ning vastupidavuseesmärkidega. Komisjon märkis, et teeb nõukogule ettepaneku, et kehtivate õigusnormide kohased ülemäärased eelarvepuudujäägi menetlused algatatakse 2024. aasta kevadel 2023. aasta andmete põhjal.

- (8) 26. aprillil 2023 esitas komisjon seadusandlikud ettepanekud liidu majanduse juhtimise eeskirjade põhjalikuks reformimiseks. Ettepanekute põhieesmärk on parandada valitsemissektori võla jätkusuutlikkust ning edendada reformide ja investeringute kaudu kõigis liikmesriikides kestlikku ja kaasavat majanduskasvu. Komisjon soovib ettepanekutega suurendada riikide isevastutust, lihtsustada raamistikku ja keskenduda enam keskpikale perioodile, millega kaasneb tõhus ja ühtsem täitmise tagamine. ELi majandusjuhtimise raamistiku reformimise suuniseid käsitlevate nõukogu 14. märtsi 2023. aasta järelduste kohaselt on eesmärk viia seadusandlik töö lõpule 2023. aastal.
- (9) 30. aprillil 2021 esitas Itaalia vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Komisjon hindas määruse (EL) 2021/241 artikli 19 kohaselt taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust kooskõlas kõnealuse määruse V lisas sätestatud hindamissuunistega. 13. juulil 2021 võttis nõukogu vastu rakendusotsuse, millega kiidetakse heaks Itaalia taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnang⁶. Osamaksete tegemine sõltub komisjoni otsuse vastuvõtmisest, mis on tehtud vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 24 lõikele 5 selle kohta, et Itaalia on rahuldavalt täitnud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjaomased eesmärgid ja sihid. Rahuldav täitmine eeldab, et varem saavutatud eesmäärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.
- (10) 2. mail 2023 esitas Itaalia oma 2023. aasta riikliku reformikava ja 2023. aasta stabiilsusprogrammi kooskõlas määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 4 lõikega 1. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid koos. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab 2023. aasta riiklik reformikava ka Itaalia kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava täitmisel tehtud edusammude kohta.

⁶ ST 10160/21 INIT; ST 10160/21 ADD 1; ST 10160/21 ADD 1 REV 1; ST 10160/21 ADD 1 REV 2; ST 10160/21 ADD 1 REV 2 COR 1.

- (11) 24. mail 2023 avaldas komisjon Itaalia kohta 2023. aasta riigiaruande. Selles hinnati Itaalia edusamme nõukogu poolt aastatel 2019–2022 vastu võetud asjaomaste riigipõhiste soovituste järgimisel ning tehti kokkuvõtte sellest, kuidas Itaalia on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Kõnealuse analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks puudused seoses probleemidega, mida taaste- ja vastupidavuskavas ei käsitleta või käsitletakse ainult osaliselt, ning uute ja esilekerkivate probleemidega. Samuti hinnati Itaalia edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning liidu peamiste tööhõive, oskuste ja vaesuse vähendamise eesmärkide ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

(12) Komisjon tegi määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 5 alusel Itaalia kohta põhjaliku analüüsi ja avaldas selle tulemused 24. mail 2023. Komisjon jõudis järeldusele, et Itaalias esineb ülemäärane makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige esineb Itaalias hoolimata mõningatest positiivsetest arengutest jätkuvalt haavatavus, mis on seotud suure valitsemissektori võla ja tootlikkuse vähese kasvuga tööturu ebakindluse ja finantsturgude mõningate nõrkuste tingimustes, mis omavad piiriülest mõju. Itaalia pikaajaline haavatavus on viimastel aastatel mõnevõrra vähenenud, kuid on endiselt märkimisväärne ja eeldatavasti ei taandu kiiresti. Püsivalt madal tootlikkuse kasv on olnud Itaalia pikale veninud aeglase majanduskasvu peamine tegur, mis aeglustab valitsemissektori võla vähendamist, vähendab tööhõivevõimalusi ja mõjutab pankade bilanssi. Valitsemissektori võla suhe SKPsse vähenes 2022. aastal koos majanduse taastumisega veelgi. See on siiski endiselt suur ja kujutab endast märkimisväärset väljakutset riigi rahanduse jätkusuutlikkusele. Prognooside kohaselt väheneb valitsemissektori võla suhe 2024. aastaks veelgi, kuid konsolideerimismeetmete puudumise korral suureneb keskpikas perspektiivis taas. Valitsus on võtnud täiendavaid meetmeid finantssektori vastupidavuse toetamiseks ning viivislaenude maht on märkimisväärselt vähenenud, kuid pankasid ohustab endiselt märkimisväärselt riigi maksejõuetuse risk. Teatavaid edusamme on tehtud tasakaalustamatuse vähendamiseks võetud poliitikameetmetega, kuid vaja on pidevaid jõupingutusi ning endiselt on peamine poliitiline prioriteet taaste- ja vastupidavuskava rakendamine, kuna see toob kaasa põhjalikud reformid ja märkimisväärsed investeeringud. Valitsemissektori suure võla otsustavaks vähendamiseks kasvavate võla teenindamise kulude ja vananemisega seotud kulude taustal on vaja mitmekülgset lähenemisviisi, mis tugineb konservatiivsele eelarvepoliitikale, mille puhul esmane eelarveülejäak on piisav, majanduskasvu soodustavatele investeeringutele ja reformidele, paremale maksukuulekusele ning riiklike ja liidu vahendite tõhusale kasutamisele. Itaalia seisab silmitsi probleemidega, mille puhul lisaks taaste- ja vastupidavuskava jätkuvale jõulisele rakendamisele oleks vaja täiendavaid poliitilisi jõupingutusi, eelkõige maksustamise, eelarveraamistiku ja pensionisüsteemide ning demograafia, tööturu ja energeetika valdkonnas.

- (13) Eurostati kinnitatud andmete kohaselt vähenes Itaalia valitsemissektori eelarvepuudujääk 9,0 %-lt SKPst 2021. aastal 8,0 %-le SKPst 2022. aastal, samas kui valitsemissektori võlg vähenes 149,9 %-lt SKPst 2021. aasta lõpus 144,4 %-le SKPst 2022. aasta lõpus.
24. mail 2023 avaldas komisjon aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohase aruande. Kõnealuses aruandes arutati Itaalia eelarveseisundit, kuna riigi valitsemissektori eelarvepuudujääk ületas 2022. aastal aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst ning valitsemissektori võlg ületas aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 60 % SKPst ega järginud võla vähendamise sihttasest. Aruandes jõuti järeldusele, et puudujäägi- ja võlakriteerium ei ole täidetud.
- Kooskõlas 8. märtsi 2023. aasta teatisega ei teinud komisjon ettepanekut algatada 2023. aasta kevadel uued ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlused. Seejärel märkis komisjon, et teeb nõukogule ettepaneku, et ülemäärase eelarvepuudujäägi menetlused algatataks 2024. aasta kevadel 2023. aasta andmete põhjal. Itaalia peaks seda arvesse võtma oma 2023. aasta eelarve täitmisel ja 2024. aasta eelarvekava koostamisel.

(14) Valitsemissektori eelarvepositsiooni on mõjutanud eluasemete renoveerimisega seotud mõnede maksuvähenduste uus statistiline käsitus, mille kohaselt neid nüüd kirjendatakse kapitalisiiretena ja mis laekusid peamiselt aastatel 2021–2022⁷. Seda on mõjutanud ka eelarvepoliitilised meetmed, mis on võetud energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks. 2022. aastal olid sellisteks tulused vähendavateks eelarvepoliitilisteks meetmeteks elektri- ja gaasisektori süsteemi üldkulude ohjamise meetmed, gaasi käibemaksu määra vähendamine, kütuseaktsiiside vähendamine, töötajate sotsiaalkindlustusmaksete vähendamine allapoole teatavat sissetulekukünnist jäävate töötajate puhul; samas kui sellised kulused suurendavad eelarvepoliitilised meetmed hõlmasid subsidiidume elektri- ja gaasiettevõtjatele, elektri- ja gaasiarvete eest makstava sotsiaalhüvitise laiendamist väikese sissetulekuga leibkondadele, majanduslikust olukorrast sõltuvaid toetusi töötajatele, pensionäridele ja töötutele ning vanaduspensionide suurendamist 2 % võrra 2022. aasta oktoobris enne kohustuslikku inflatsiooniga seotud indekseerimist, mis muidu oleks pidanud toimuma 2023. aastal. Nende meetmete kulused tasakaalustasid osaliselt uued maksud energiatootjate ja -tarnijate ootamatu kasumi pealt ning tulu taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergia hinna kompenseerimise mehhanismist ja sellise elektrisektoris kasutatava hüvitismehhanismi rakendamisest, millega püüti rakendada nõukogu määrust (EL) 2022/1854⁸ kõrgetele energiahindadele reageerimiseks võetavate erakorraliste sekkumismeetmete kohta. Komisjoni hinnangul oli kõnealuste meetmete eelarveline netokulu 2022. aastal 2,5 % SKPst. Valitsemissektori eelarvepositsiooni on mõjutanud ka Ukraina põgenike ajutise kaitsega seotud eelarvekulud, mis olid 2022. aastal hinnanguliselt 0,1 % SKPst. Samal ajal vähenesid COVID-19 kriisiga seotud ajutiste erakorraliste meetmete hinnangulised kulud 2021. aasta 3,4 %-lt SKPst 2022. aastal 1,1 %-le SKPst, kuna valitsus loobus järk-järgult enamikust COVID-19 kriisile reageerimiseks võetud meetmetest.

⁷ Uus statistiline käsitus tähendas eelarvepuudujäägi ülespoole korrigeerimist 1,8 protsendipunkti võrra SKPst 2021. aastal. 2022. aastal oli uue statistilise käsitlusega seotud maksuvähenduste eelarvepuudujääki suurendav mõju hinnanguliselt 2,6 protsendipunkti SKPst.

⁸ Nõukogu 6. oktoobri 2022. aasta määrus (EL) 2022/1854, mis käsitleb kõrgete energiahindadega seotud erakorralisi sekkumismeetmeid (ELT L 261I, 7.10.2022, lk 1).

- (15) 18. juunil 2021 soovitas nõukogu Itaalia⁹ kasutada 2022. aastal rahastut, et rahastada majanduse taastumist toetavaid lisainvesteeringuid, järgides samal ajal konservatiivset eelarvepoliitikat. Lisaks soovitas nõukogu Itaalia säilitada riiklikult rahastatavad investeeringud. Nõukogu soovitas Itaalia piirata ka riiklikult rahastatavate jooksvate kulude kasvu.
- (16) Komisjoni hinnangul oli eelarvepoliitika¹⁰ 2022. aastal toetav (−3,2 % SKPst). Nagu nõukogu soovitas, jätkas Itaalia majanduse taastamise toetamist rahastust rahastatavate investeeringutega. Rahastu toetustest ja muudest liidu vahenditest rahastatud kulude maht oli 2022. aastal 0,9 % SKPst (2021. aastal 0,4 % SKPst). Riiklikult rahastatavad investeeringud andsid eelarvepoliitikasse neutraalse panuse¹¹. Seega säilitas Itaalia riiklikult rahastatavad investeeringud, nagu nõukogu soovitas. Samal ajal andis riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma uute tulumeetmeteta) eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 2,4 protsendipunkti. See märkimisväärne ekspansiivne panus hõlmas energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks võetud eelarvepoliitiliste meetmete täiendavat mõju (täiendav eelarveline netokulu 2,2 % SKPst) ning Ukrainast põgenenud isikutele ajutise kaitse pakkumise kulusid (0,1 % SKPst). Seega hoidis Itaalia riiklikult rahastatavate jooksvate kulude kasvu piisavalt kontrolli all.

⁹ Nõukogu 18. juuni 2021. aasta soovitus, milles esitatakse nõukogu arvamus Itaalia 2021. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 304, 29.7.2021, lk 53).

¹⁰ Eelarvepoliitikat mõõdetakse esmaste kulude (ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) muutusena keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu suhtes, jättes välja COVID-19 kriisiga seotud ajutised erakorralised meetmed, kuid võttes arvesse rahastu tagastamatute toetuste ja muude liidu vahenditega rahastatavaid kulusid. Üksikasjalikum teave on esitatud eelarvestatistikatabelite tekstikastis 1.

¹¹ Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud peaksid andma ekspansiivse panuse 0,3 protsendipunkti SKPst. See on seletatav sellega, et suurenesid hoonete renoveerimistöõde maksuvähendustega seotud kulud, mida kirjendatakse kapitalisiirdena.

- (17) 2023. aasta stabiilsusprogrammi eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on nii 2023. kui ka 2024. aastal kooskõlas komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis märgituga. Valitsuse prognoosi kohaselt kasvab reaalne SKP 2023. aastal 1,0 % ja 2024. aastal 1,5 %. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on SKP reaalkasv 2023. aastal veidi suurem (1,2 %) ja 2024. aastal mõnevõrra väiksem (1,1 %), mis on peamiselt tingitud väiksemast investeeringupanusest, mis valitsuse prognoosi kohaselt kasvab eelmise aastaga võrreldes 3,4 %, samas kui komisjoni prognoosi kohaselt kasvab see 1,4 %.
- (18) Valitsus prognoosib oma 2023. aasta stabiilsusprogrammis, et valitsemissektori eelarvepuudujääk väheneb 2023. aastal 4,5 %-le SKPst. 2023. aasta vähenemine kajastab peamiselt selliste kapitalisiirete vähenemist, mis on seotud maksuvähendustega, millega toetatakse erainvesteeringuid eluasemete tõhususse, töötajatele makstavate hüvitiste vähenemist, mis tuleneb riigihankelepingute tagasiulatuvast uuendamisest ajavahemikuks 2019–2021 ja mille puhul märkimisväärne osa võlgnevustest registreeriti 2022. aastal, tootmissubsiidiumide vähenemist koos elektri- ja gaasiettevõtetele antavate väiksemate maksuvähendustega ning väiksemaid intressikulusid, mis on peamiselt seletatavad inflatsiooniindeksiga seotud riigivõlakirjade väiksema tootlusega. 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse vähenema 144,4 %-lt SKPst 2022. aasta lõpus 142,1 %-le SKPst 2023. aasta lõpus. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori eelarvepuudujääk 2023. aastal 4,5 % SKPst. See on kooskõlas 2023. aasta stabiilsusprogrammis prognoositud eelarvepuudujäägiga. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori võla suhe SKPsse 2023. aasta lõpus madalam (140,4 %). Erinevus tuleneb suuremast SKP nominaalkasvust komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis.

(19) 2023. aastal peaksid valitsemissektori eelarvepositsiooni jätkuvalt mõjutama meetmed, mida on võetud energiahindade tõusu majandusliku ja sotsiaalse mõju leevendamiseks. Need hõlmavad 2022. aastast pikendatud meetmeid, eelkõige toetusi elektri- ja gaasiettevõtetele, meetmeid süsteemi üldkulude ohjamiseks gaasisektoris, gaasi käibemaksumäära vähendamist ja allapoole teatavat sissetulekukünnist jäävate töötajate sotsiaalkindlustusmaksete vähendamist, ning uusi meetmeid, nagu küttoetus kõigile leibkondadele ajavahemikuks oktoober–detsember 2023. Endiselt tasakaalustavad nende meetmete kulusid osaliselt maksud energiatootjate ja -tarnijate ootamatult kasumilt. Neid tulusid arvesse võttes on komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt toetusmeetmete eelarveline netokulu 2023. aastal 1,0 % SKPst¹². Enamik 2023. aasta meetmeid on suunatud kõige haavatavamatele leibkondadele ja ettevõtetele, kuigi suurem osa energiatoetusmeetmeid ei säilita täielikult hinnasignaali energianõudluse vähendamiseks ja energiatõhususe suurendamiseks. Seepärast moodustavad suunatud toetusmeetmed, mida võetakse arvesse nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitusel¹³ järgimise hindamisel, komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt 2023. aastal 0,7 % SKPst (võrreldes 1,2 %ga SKPst 2022. aastal). Lisaks peaks 2023. aasta valitsemissektori eelarvepositsioon paranema tänu COVID-19 kriisiga seotud ajutiste erakorraliste meetmete järkjärgulisele täielikule kaotamisele, hinnangute kohaselt mahus 1,1 % SKPst.

¹² See näitaja kajastab nende meetmete aastaste eelarvekulude taset, sealhulgas jooksvaid tulusid ja kulusid ning asjakohasel juhul kapitalikulumeetmeid.

¹³ Nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitus, milles käsitletakse Itaalia 2022. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Itaalia 2022. aasta stabiilsusprogrammi kohta (ELT C 334, 1.9.2022, lk 96).

- (20) Oma 12. juuli 2022. aasta soovitusel soovitas nõukogu Itaaliale tagada 2023. aastal konservatiivse eelarvepoliitika, eelkõige piirates riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasvu nii, et see oleks allpool keskpika perioodi potentsiaalset SKP kasvu,¹⁴ võttes arvesse jätkuvat ajutist ja sihipärast toetust leibkondadele ja ettevõtetele, kes on energiahindade tõusu suhtes kõige haavatavamad, ja Ukrainast põgenevatele inimestele. Samas peaks Itaalia olema valmis kohandama jooksvaid kulusi vastavalt muutuvale olukorrale. Samuti soovitati Itaaliale suurendada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, võttes arvesse algatust „REPowerEU“, sealhulgas kasutades rahastut ning muid liidu vahendeid.

¹⁴ Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on Itaalia keskpika perioodi (kümne aasta keskmine) nominaalne potentsiaalne SKP kasv hinnanguliselt 6,4 %.

(21) Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on eelarvepoliitika 2023. aastal kiire inflatsiooni tingimustes pärssiv (+2,6 % SKPst). See järgneb 2022. aasta ekspansiivsele eelarvepoliitikale (−3,2 % SKPst). Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasv (ilma kaalutlusõigusel põhinevate tulumeetmeteta) peaks andma 2023. aastal eelarvepoliitikasse pärssiva panuse 0,9 % SKPst. Seega on riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude prognoositud kasv nõukogu 12. juuli 2022. aasta soovitusena kooskõlas. Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude prognoositav pärssiv panus on peamiselt tingitud leibkondadele ja ettevõtetele energiahindade tõusu tõttu suunatud (sihtotstarbeliste ja mittesihtotstarbeliste) toetusmeetmete kulude vähenemisest (1,5 protsendipunkti SKPst). Riiklikult rahastatavate esmaste jooksvate kulude kasvu (ilma uute tulumeetmeteta) peamised tõukejõud on pensionikulude suurenemine, mis tuleneb nende osalisest indekseerimisest eelmise aasta inflatsiooniga,¹⁵ ning hiljuti vastu võetud madala ja keskmise sissetulekuga töötajate maksukiilu täiendavad vähendamised. Rahastu toetustest ja muudest liidu vahenditest rahastatavate kulude maht on prognoosi kohaselt 2023. aastal 1,4 % SKPst, samas kui riiklikult rahastatavad investeeringud annavad prognoosi kohaselt eelarvepoliitikasse ekspansiivse panuse 0,1 protsendipunkti¹⁶. Seega kavatakse Itaalia rahastada täiendavaid investeeringuid rahastust ja muudest liidu vahenditest ning säilitab prognoosi kohaselt riiklikult rahastatavad investeeringud. Riik kavatakse rahastada avaliku sektori investeeringuid rohe- ja digipöördesse ning energiajulgeolekusse, näiteks investeeringuid raudteevõrku, taastuvenergiasse, vesinikku, elektrivõrkudesse ja kestlikku liikuvusse, maa- ja veeressursside kaitseks ning avaliku halduse pilvetaristuga seotud investeeringuid, mida rahastatakse osaliselt rahastust ning muudest liidu vahenditest. Võttes arvesse Itaaliat 2023. aasta mais tabanud laastavaid üleujutusi, võetakse nende üleujutustega seotud erakorralise otsetoetuse kulusid arvesse järgnevates soovitud järgimise hindamistes ning neid käsitatakse põhimõtteliselt ühekordsete ja ajutiste meetmetena¹⁷.

¹⁵ Seadusega nr 197/2022 on ette nähtud ajavahemikul 2023–2024 makstavate pensionide indekseerimise mehhanismi osaline läbivaatamine, mis piirab inflatsiooni mõju eelarveprognoosidele.

¹⁶ Muud riiklikult rahastatavad kapitalikulud peaksid andma pärssiva panuse 2,3 protsendipunkti SKPst. See on seletatav hoonete renoveerimistöödega seotud maksuvähenduste kulude eeldatava vähenemisega.

¹⁷ Vt ühekordse meetme määratlust Euroopa Komisjoni majandus- ja rahaliidu riikide rahanduse 2015. aasta aruandes („Report on Public Finances in EMU 2015“).

- (22) 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk 2024. aastal vähenema 3,7 %-le SKPst. Vähenemine 2024. aastal kajastab peamiselt vahetarbimise kulude ning elektri- ja gaasiettevõtjatele tehtavate maksuvähenduste kulude vähenemist. Vastavalt 2023. aasta stabiilsusprogrammile prognoositakse, et valitsemissektori võla suhe SKPsse väheneb 2024. aasta lõpus 141,4 %-le. Prognoosi koostamise ajal teada olevate poliitikameetmete põhjal hinnatakse komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis, et valitsemissektori eelarvepuudujääk moodustab 2024. aastal 3,7 % SKPst. See on kooskõlas 2023. aasta stabiilsusprogrammis prognoositud eelarvepuudujäägiga, kuigi komisjoni 2023. aasta kevadprognoos ei sisalda kavandatud puudujääki suurendavaid meetmeid mahus 0,2 % SKPst, mille üksikasjad ei ole veel teada. Komisjoni 2023. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori võla suhe SKPsse 2024. aasta lõpus madalam (140,3 %). Erinevus tuleneb suuremast SKP nominaalkasvust komisjoni prognoosis.
- (23) 2023. aasta stabiilsusprogrammis nähakse ette kõigi energiatoetusmeetmete järkjärguline kaotamine 2024. aastal. Ka komisjon eeldab energiatoetusmeetmete täielikku järkjärgulist kaotamist 2024. aastal. See sõltub eeldusest, et energiahinnad ei tõuse uuesti.

- (24) Määrusega (EÜ) nr 1466/97 on seatud struktuurse eelarvepositsiooni iga-aastase parandamise sihtmärgiks 0,5 % SKPst,¹⁸ et liikuda keskpika perioodi eelarve-eesmärgi suunas. Võttes arvesse riigi rahanduse jätkusuutlikkuse kaalutlusi ja vajadust vähendada eelarvepuudujääki allapoole aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst, oleks komisjoni hinnangul asjakohane parandada struktuurset eelarvepositsiooni 2024. aastal vähemalt 0,7 % SKPst. Sellise paranemise tagamiseks ning kooskõlas komisjoni meetodikaga ei tohiks riiklikult rahastatavate esmaste netokulude kasv 2024. aastal ületada 1,3 %, nagu on kajastatud käesolevas soovitusel. Samal ajal tuleks ülejäänud energiatoetusmeetmed (komisjoni praeguse hinnangu kohaselt 1,0 % SKPst 2023. aastal) sõltuvalt energiaturu suundumustest järk-järgult kaotada, alustades kõige vähem suunatud meetmetest, ning sellest tulenevat kokkuhoiu tuleks kasutada valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks. Komisjoni hinnangute kohaselt tooks see kaasa esmaste netokulude kasvu, mis on väiksem kui 2024. aastaks soovitatud.
- (25) Eeldades, et poliitikat ei muudeta, prognoositakse komisjoni 2023. aasta kevadprognoosis, et riiklikult rahastatavad esmased netokulud kasvavad 2024. aastal 0,8 %, mis on soovitatud kasvumäärast vähem. Võttes arvesse Itaaliat 2023. aasta mais tabanud laastavaid üleujutusi, võetakse nende üleujutustega seotud erakorralise otsetoetuse kulud arvesse järgnevatel soovitusel järgimise hindamistes ning neid käsitatakse põhimõtteliselt ühekordsete ja ajutiste meetmetena.
- (26) 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaksid valitsemissektori investeeringud suurenema 3,3 %-lt SKPst 2023. aastal 3,8 %-le SKPst 2024. aastal. Suuremad investeeringud kajastavad suuremaid riiklikult rahastatavaid investeeringuid ja investeeringuid, mida rahastab liit, sealhulgas rahastust. 2023. aasta stabiilsusprogrammis osutatakse reformidele ja investeeringutele, mis peaksid aitama suurendada riigi rahanduse jätkusuutlikkust ning edendada kestlikku ja kaasavat majanduskasvu. Need reformid ja investeeringud hõlmavad riigihankeseadustiku reformi, mis on osa ka taaste- ja vastupidavuskavast ning 2023. aasta märtsi maksureformi võimaldavas seaduses („maksureformi võimaldav seadus“) kirjeldatud maksusüsteemist.

¹⁸ Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikkel 5 nõuab ka kohandamist rohkem kui 0,5 % SKPst liikmesriikide puhul, kelle valitsemissektori võlg ületab 60 % SKPst või kelle võla jätkusuutlikkusega seotud riskid on suuremad.

- (27) 2023. aasta stabiilsusprogrammis on esitatud keskpika perioodi eelarvekava aastani 2026. 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori eelarvepuudujääk vähenema 3,0 %-le SKPst 2025. aastal ja 2,5 %-le SKPst 2026. aastal. Seega ei ületa valitsemissektori eelarvepuudujääk kavade kohaselt alates 2025. aastast enam 3 % SKPst. 2023. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse vähenema 141,4 %-lt SKPst 2024. aasta lõpus 140,4 %-le SKPst 2026. aasta lõpus.
- (28) Itaalia tööjõu maksukiil on võrreldes teiste liikmesriikidega jäänud kõrgeks kõigil sissetulekutasemetel, hoolimata üksikisiku tulumaksu vähendamisest 2022. aastal. Lisaks tekitab kindla maksumääraga süsteemi laiendamine iseenda tööandjatele muret maksusüsteemi õigluse ja tõhususe pärast. Keerukust suurendas ka sissetulekute suurenemisele uue kindla maksumäära kehtestamine 2023. aastal. 2023. aasta märtsis võttis valitsus vastu uue seaduse, mis võimaldab maksusüsteemi üldist reformi („maksureformi võimaldav seadus“). Loodetakse kõrvaldada mõned pikaajalised puudused, sealhulgas vähendades tööjõumakse ning ratsionaliseerides ja ühtlustades maksukulusid ja äriühingu tulumakse. Kõnealuse reformi rakendamisel on oluline säilitada maksusüsteemi progressiivsus, vähendada keerukust, suurendada tööstiimuleid, tugevdada maksukuulekust ja tagada eelarve neutraalsus. Sellega seoses on võimalik suurendada tulu, mida saadakse muudest majanduskasvu vähem kahjustavatest allikatest, nagu kinnisvara, käibemaks ja riigile kuuluvate rannikuvarade kasutamise lubamine, et vähendada tööjõu maksukoormust eelarveneutraalsel viisil. Samuti on võimalik parandada keskkonnamaksude ülesehitust, mis vaatamata suhteliselt suurtele tuludele ei edenda piisavalt üleminekut puhtamatele tehnoloogiatele, muu hulgas keskkonnakahjulike toetuste laialdase kasutamise tõttu. Lisaks on oluline tegeleda pikaajalise probleemiga, mida maksureformi võimaldav seadus ei käsitle, nimelt kinnisvaramaksu arvutamise aluseks olevate vananenud katastriväärtustega.

(29) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis tuleb rakendada 2026. aastaks. Itaalia taaste- ja vastupidavuskava rakendamine käib, kuid viivituste oht suureneb. Itaalia esitas kolm maksetaotlust, mis vastab kava 151 eesmärgile ja sihile ning millest tulenevalt maksti välja kokku 42 miljardit eurot (summa on seotud kahe esimese maksetaotlusega, samas kui kolmas taotlus on hindamisel). Kuna kuni 2026. aastani toimiv rahastu on ajutine, on oluline taaste- ja vastupidavuskava rakendamise ja selle muutmise üle peetavate läbirääkimistega kiiresti edasi liikuda. Taaste- ja vastupidavuskavas võetud kohustuste jätkuvaks täitmiseks peab Itaalia tugevdama eelkõige piirkondliku ja kohaliku tasandi haldussuutlikkust ning nimetatud kava sujuva ja õigeaegse rakendamise võti on tõhus ja täielikult toimiv juhtimisraamistik. Jätkuvalt on väga oluline teha varakult kindlaks võimalikud viivitused ja rakendamisega seotud probleemid ning võtta õigeaegselt meetmeid nende lahendamiseks. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 14 lõikele 6 teatas Itaalia 31. märtsil 2023 oma kavatsusest taotleada rahastust täiendavat laenuetust. Läbirääkimised *addendum*'i ja REPowerEU peatüki üle on käimas, kuigi Itaalia ei ole esitanud ühtegi ametlikku ettepanekut. Uue REPowerEU peatüki kiire lisamine taaste- ja vastupidavuskavasse võimaldab rahastada täiendavaid reforme ja investeeringuid, et toetada Itaalia strateegilisi eesmärke energia ja rohepöörde vallas. Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, sotsiaalpartnerite ja muude asjaomaste sidusrühmade süstemaatiline ja tulemuslik kaasamine on jätkuvalt oluline taaste- ja vastupidavuskava ning üleüldise majandus- ja tööhõivepoliitika edukaks rakendamiseks, et tagada laialdane isevastutus üldise poliitilise tegevuskava eest.

- (30) Komisjon kiitis enamiku Itaalia ühtekuuluvuspoliitika programmidokumente heaks 2022. aastal ja ühe 2023. aastal. Ühtekuuluvuspoliitika programmide kiire rakendamine vastastikusel täiendavuses ja koostöös taaste- ja vastupidavuskavaga, sealhulgas REPowerEU peatükiga, on esmatähtis, et viia Itaalias ellu rohe- ja digipöörde, suurendada majanduslikku ja sotsiaalset vastupidavust ning tagada tasakaalustatud territoriaalne areng.
- (31) Lisaks taaste- ja vastupidavuskavas ning ühtekuuluvuspoliitika programmides käsitletud majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele seisab Itaalia silmitsi mitmete energiapoliitika ja rohepöördega seotud lisaprobleemidega, eelkõige seoses taastuvate energiaallikate kasutuselevõtu, gaasiülekandevõrkude, energiatõhususe, roheliste oskuste pakkumise ja omandamise ning kestliku liikuvusega.
- (32) Taastuvenergia tootmisvõimsus kasvas viimase aasta jooksul väga aeglaselt ja fossiilkütuste osakaal energiaallikate jaotuses on endiselt märkimisväärne. Taastuvate energiaallikate kasutuselevõtu kiirendamiseks on Itaalia võtnud vastu mõned muudatused kehtivas raamistikus, millega reguleeritakse taastuvate energiaallikate lubade andmise menetlust. Täiendavaid jõupingutusi on vaja selleks, et tagada haldus- ja õigusraamistiku sidusus nii riiklikul kui ka piirkondlikul ja kohalikul tasandil ning nende asjakohasus tippasemel energiatehnoloogia seisukohast. Näiteks võiks kõik sellekohased normid koondada üheks tekstiks (*Testo unico*); samal ajal tuleb ajakohastada suuniseid, mida kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused projektide hindamisel järgivad. Lisaks on vaja täiendavaid investeeringuid, et ajakohastada riiklikku võrku ja ehitada ühendusi mandriosa, Sitsiilia ja Sardiinia vahel, et teha võimalikuks eeldatav suurem tootmisvõimsus ja ära kasutada sellega seotud taastuvenergia tootmise kasvu.

- (33) Gaasivõrguga seotud probleemid on endiselt alles. Itaalia arutab Põhja-Aafrika partneritega investeeringuid, et suurendada olemasolevate torujuhtmete ja gaasivõrkudevaheliste ühenduste impordivõimsust. See aitaks mitmekesistada importi ja seega tugevdada varustuskindlust. Siiski on vaja täiendavaid investeeringuid, et kõrvaldada kitsaskohad olemasolevas riigisiseses võrgus, millel ei ole ülekandevõimsust uute gaasitarnete jaotamiseks lõunast riigi põhjaossa. Investeeringud fossiilkütuste taristusse peavad piirduma rangelt vajalikuga ja olema kavandatud nii, et need oleksid tulevikukindlad, et vältida seotust tehnoloogiatega, mis ei ole kooskõlas kliimaeesmärkidega, või energiasüsteemi ümberkujundamise kulude suurenemist.
- (34) 2022. aasta augustist kuni 2023. aasta märtsini vähenes Itaalia maagaasi tarbimine võrreldes viimase viie aasta sama perioodi keskmise gaasitarbimisega 19 %, st rohkem, kui nõukogu määruses (EL) 2022/1369¹⁹ seatud vähendamiseesmärk 15 %. Itaalia võiks jätkata jõupingutusi gaasinõudluse ajutiseks vähendamiseks kuni 31. märtsini 2024, vastavalt nõukogu määrusele (EL) 2023/706²⁰. Hoonete energiatõhususe parandamise meetmed peavad olema sihipärased. Itaalia hoonefondil on märkimisväärne energiatõhususe potentsiaal, eelkõige seoses vanade ja energiamahukate hoonete suure osakaaluga. Taaste- ja vastupidavuskava olemasolevaid meetmeid võiks täiendada selliste meetmetega nagu sihipärased stimuleerimiskavad, mille eesmärk on suurendada energiatõhusust halvimate tõhususnäitajatega hoonetes, sealhulgas ärihoonetes ja munitsipaaleluruumides, tagades samal ajal, et nendest meetmetest saavad kasu haavatavad leibkonnad, ja vältides regressiivset mõju. Nendest meetmetest saaksid kasu eelkõige väikesed, keskmise suurusega ja mikroettevõtjad, kellel sageli puudub tehniline ja finantssuutlikkus energiatõhususe parandamiseks. Samad meetmed aitaksid vähendada ka energiaostuvõimetust, mida saaks veelgi vähendada muude meetmetega, näiteks ühtsete kontaktpunktide kaudu, mis pakuvad individuaalseid energiasäästuteenuseid. Energiatõhususe kasvule tuleks kasuks ka ökodisaini ja energiamärgistuse turujärelevalve suurendamine.

¹⁹ Nõukogu 5. augusti 2022. aasta määrus (EL) 2022/1369, mis käsitleb gaasinõudluse vähendamise koordineeritud meetmeid (ELT L 206, 8.8.2022, lk 1).

²⁰ Nõukogu 30. märtsi 2023. aasta määrus (EL) 2023/706, millega muudetakse määrust (EL) 2022/1369 seoses gaasinõudluse vähendamise meetmete nõudluse vähendamise perioodi pikendamisega ning nende meetmete rakendamise aruandluse ja seire tõhustamisega (ELT L 93, 31.3.2023, lk 1).

- (35) Taristupuudujäägid ja keskkonnale kahjulikud toetused, sealhulgas maanteetranspordi sektoris, on endiselt märkimisväärsed ja takistavad üleminekut säästvamatele transpordilahendustele. Näiteks jääb laadimispunktide keskmine arv alla liidu keskmise. Keskkonnale kahjulikud toetused hõlmavad erakasutuseks kasutatavate ametiautode kindlasummalist maksustamist ja kaubaveos kasutatava diislikütuse aktsiisitagastust. Heiteta sõidukite turu konsolideerimisel on oluline jätkata jõupingutusi laadimisjaamade rajamiseks ja eespool nimetatud toetuste kaotamiseks.
- (36) Tööjõu ja oskuste nappus rohepöörde jaoks olulistest sektorites ja kutsealadel, sealhulgas nullnetotehnoloogiate tootmine, kasutuselevõtt ja hooldamine, tekitab probleeme üleminekul nullnetomajandusele. Kvaliteetsed haridus- ja koolitussüsteemid, mis vastavad tööturu muutuvatele vajadustele, ning sihipärased täiend- ja ümberõppe meetmed on esmatähtsad, et vähendada oskuste nappust ning edendada töötajate kaasamist ja tööjõu ümberpaigutamist. Kasutamata tööjõupakkumise rakendamiseks peavad kõnealused meetmed olema kättesaadavad eelkõige rohepöördest enim mõjutatud üksikisikutele ning sektorites ja piirkondades. Itaalias mõjutab tööjõunappus nii kõrge kui ka madala kvalifikatsiooniga kutsealased, mis on rohepöörde jaoks keskse tähtsusega. Samal ajal ei jõua koolitustoetus sageli nende töötajateni, keda rohepööre kõige tõenäolisemalt mõjutab. Rohepöördeks vajalike oskuste puudumine avalikus sektoris, eelkõige kohalikul tasandil, pärsib ka keskkonnahoidlikke investeeringuid. Itaalias on suured piirkondlikud erinevused, mis võivad süveneda, kui kohalikud tööturud ei suuda kasutada rohepöörde võimalusi. Lisaks oleks rohepöördeks vajalike oskuste edendamine, sealhulgas mulla säästva majandamise alal, keskse tähtsusega võitluses kliimamuutuste, eelkõige tõsiste üleujutuste ja püsivate põudade vastu.
- (37) Võttes arvesse komisjoni hinnangut, on nõukogu 2023. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus²¹ kajastub esitatud soovitusel 1.

²¹ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.

- (38) Arvestades euroala liikmesriikide majanduse tihedat seotust ning nende ühist panust majandus- ja rahaliidu toimimisse, soovitas nõukogu euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, sealhulgas oma taaste- ja vastupidavuskavade kaudu, et i) tagada võla jätkusuutlikkus ja hoiduda 2023. aastal kogunõudluse laiapõhjalisest toetamisest, suunata paremini kõrgete energiahindade mõju leevendamiseks võetavaid eelarvemeetmeid ning kaaluda asjakohaseid viise toetuse lõpetamiseks, kui energiahinnasurve väheneb; ii) säilitada avaliku sektori investeeringute kõrge tase ja edendada erainvesteeringuid, et toetada rohe- ja digipööret; iii) toetada palgasuundumusi, mis leevendavad ostujõu vähenemist, piirates samal ajal teisest mõju inflatsioonile, tõhustada veelgi aktiivset tööturupoliitikat ja leevendada oskuste nappust; iv) parandada ettevõtluskeskkonda ja tagada, et ettevõtetele antav energiatoetus on kulutõhus, ajutine, suunatud elujõulistele ettevõtetele ja säilitab stiimulid rohepöördeks, ning v) säilitada makromajanduslik finantsstabiilsus ja jälgida riske, jätkates samal ajal tööd pangandusliidu väljakujundamiseks. Itaalia puhul aitavad soovitused 1, 2 ja 3 rakendada esimest, teist, kolmandat ja neljandat soovitust, mis on sätestatud 2023. aasta euroala käsitlevas soovituses.
- (39) Võttes arvesse komisjoni põhjalikku analüüsi ja hindamist, on nõukogu 2023. aasta riikliku reformikava ja 2023. aasta stabiilsusprogrammi läbi vaadanud. Määruse (EL) nr 1176/2011 artikli 6 alusel esitatud nõukogu soovitused kajastuvad esitatud soovituses 1. Soovituses 1 osutatud poliitikameetmed aitavad vähendada suure valitsemissektori võla ja tootlikkuse vähese kasvuga seotud haavatavust. Soovitus 2 aitab kaasa soovitus 1 täitmisele. Soovituses 1 osutatud poliitikameetmed aitavad vähendada tasakaalustamatust ja rakendada 2023. aasta euroala käsitlevas soovituses sätestatud soovitusi kooskõlas põhjendusega 38,

SOOVITAB Itaalia võtta 2023. ja 2024. aastal järgmisi meetmeid.

1. Võimalikult kiiresti 2023. ja 2024. aastal kaotada kehtivad erakorralised energiatoetusmeetmed ja kasutada sellest tulenevat kokkuhoidu valitsemissektori eelarvepuudujäägi vähendamiseks. Kui energiahindade uue tõusu tõttu on vaja uusi või jätkuvaid toetusmeetmeid, tagada, et sellised toetusmeetmed on suunatud haavatavate leibkondade ja ettevõtete kaitsmisele, on eelarve seisukohast vastuvõetava maksumusega ning säilitavad stiimulid energiasäästuks.

Tagada konservatiivne eelarvepoliitika, eelkõige piirates riiklikult rahastatavate esmaste netokulude nominaalset kasvu 2024. aastal kuni 1,3 %ni²².

Säilitada riiklikult rahastatavad avaliku sektori investeeringud ning tagada rahastust antavate toetuste ja muude liidu vahendite tulemuslik kasutuselevõtt, eelkõige rohe- ja digipöörde edendamiseks.

Jätkata pärast 2024. aastat keskpika perioodi eelarvestrateegia rakendamist, mis hõlmab järkjärgulist ja kestlikku konsolideerimist koos investeeringute ja reformidega, mis soodustavad suuremat tootlikkust ja hoogsamat kestlikku majanduskasvu, et saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon.

Vähendada veelgi tööjõumakse ja muuta maksusüsteem tõhusamaks, võttes vastu maksureformi võimaldava seaduse ja seda nõuetekohaselt rakendades, säilitades samal ajal maksusüsteemi progressiivsuse ja suurendades õiglust, eelkõige maksukulude, sealhulgas käibemaksu ja keskkonnakahjulike toetuste ühtlustamise ja vähendamise kaudu, ning vähendades maksuseadustiku keerukust. Viia katastriväärtused kooskõlla praeguste turuväärtustega.

²² See vastab hinnangute kohaselt 2024. aastal struktuurse eelarvepositsiooni iga-aastasele parandamisele vähemalt 0,7 % SKPst, nagu on kirjeldatud põhjenduses 24.

2. Tagada tõhus juhtimine ja tugevdada haldussuutlikkust, eelkõige piirkondlikul ja kohalikul tasandil, et võimaldada taaste- ja vastupidavuskava jätkuvat kiiret ja järjepidevat rakendamist. Viia kiiresti lõpule töö kava „REPowerEU“ peatükiga, eesmärgiga alustada kiiresti selle rakendamist. Jätkata ühtekuuluvuspoliitika programmide kiiret rakendamist täielikus vastastikusel täiendavuses ja koostöös taaste- ja vastupidavuskavaga.
3. Vähendada sõltuvust fossiilkütustest. Ühtlustada loamenetlusi, et kiirendada täiendava taastuenergia tootmist, ja arendada elektriühendusi selle ärakasutamiseks. Suurendada riigisiseste gaasivõrkude võimsust, et mitmekesistada energia impordi ja tugevdada varustuskindlust. Suurendada energiatõhusust elamu- ja ettevõtlussektoris, sealhulgas sihipärasemate stimuleerimiskavade abil, mis on suunatud eelkõige kõige haavatavamatele leibkondadele ja halvimate tõhususnäitajatega hoonetele. Edendada säästvat liikuvust, sealhulgas kõrvaldades keskkonnale kahjulikud toetused ja kiirendades laadimisjaamade kasutuselevõttu. Suurendada poliitilisi jõupingutusi rohepöördeks vajalike oskuste ja pädevuste pakkumiseks ja omandamiseks.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja
